

თელავის ცხოვრება

წერილი II

წინა წერილში ჩვენ აღვნიშნეთ, თუ როგორია სამშობლო ენა და ქვეითებულნი, როგორც მდებარე ხალხში, ისე შეძლებულ და სწორედ წოდებულ მალაქ საზოგადოებაში. ამ უკანასკნელ არა წრეში, ხომ სამშობლო ენას ადგილი არ აქვს, მხოლოდ რაც უფრო მდებარე ხალხს, ლაპარაკში ძალიან ხშირად ურევინდება სიტყვებს და რაც დრო მიდის იმორღი უფრო მახინჯდება მათ შორის სამშობლო ენა.

ეს ასეც იქნება ვიღაც აქაური, ქართველი საზოგადოების უფროსი ნაწილი, თვით არ გამოიყვლება ეროვნული თვითშეგნებით და მაგრამ არ მოკიდებს ხელს მის დაცვას, ყველგან როგორც შინ, ისე გარე. მაგრამ საუბრეებში ამას ვერ გვხვავთ. ხშირად შეხვედრისას სხვა ენა არა სკოლით, მაგრამ მინც სამშობლო ენაზე არა ქაჩიან სჯა-ბაასი და რომ უთხოვნიანთ, ქართულად ილაპარაკებო, ზოგს ურცხვად გამოუცხადებია—ქართულად ვერ შეხერხებია...

რაც უფრო ხანგრძლივებს და ჩაცხადს დასტურებს, ამხელ ერთ მავალითს მოვიყვანო. თელავში ხშირად შეხვედრით სოფლებს გვხვით, რამეთუ სწორედ შინაგან ხელმოხვედრითს ჩანახევი წმინტკირიბით. ერთ ასეთ სოფელს, ამას წინდელ ვკითხე მიხეტი რა არის ნიშნისა და მიპასუხა ოჯახში რძალი დავიხარადა და „ტრაპიო“... აღბად „ТРАПЕ“ უნდოდა ვიქო.

ეს არც ისე გასაკვირვებელია, როცა თელავის მახლობლად უმეტრების მორავშია ჩაფლული. სკოლებს ისე უფრო ათად შეხვედრით მათელ შინაგან კახეთში, როგორც სახალისის უღბანში—ოაზისებს. მართალია აქ იქ მოიპოვება, მაგრამ რელიური ნაყოფი არაფერი მოაქვს. ისეთია როგორც თვით სწავლის საქმე, ისე მასწავლებელთა კორპორაცია, მაგრამ ამხელ შეხვედრე...

წ. კ. საზოგადოებას კახეთის არც ერთ სოფელში არა აქვს სკოლა. არც თვით ამ საზოგადოების სკოლის ჩამდგმულ მგოსან ილია ქვეყნის სამშობლო ყვარულში, არც შერატო რ. ერისთავის მისი დის ბარბარე ჯორჯაძის და იოსებ დავითაშვილის სამშობლო სოფლებში, ან იქნება წ. კ. საზოგადოებამ იქის კახეთის ჩამორჩენა სწავლა-განათლების მხრივ, მაგრამ იგი უძლურია ყველგან განათოს, გინდ დიდიხანის ფარნითაც, თუ ადგილობრივი საზოგადოება არ მიეშველა. ამისთვის ამ ერთი თვის წინდელ წ. კ. საზოგადოების კანცელარიაში გავიგე, რომ თელავში წ. კ. საზოგადოების განყოფილება არსდებოდა, უკვე დაამტკიცეს და აცნობეს—კიდევო. ამ ამბავს შეცდომით მივიღებდი, რადგანაც განყოფილების დაარსებაზე ჩუქურნი არ იმისი, მაგრამ შემდეგ გახეტიბიამაც ამოვიკითხე. ერთმა ნაცნობმა გადმოცხადებოდა უკვე დაეარსებინაო განყოფილება წარსულ ზეზულს. ვეკვობ მართალი იყოს ეს... მაშ სადა მოქმედება—აქ, თუ მოვარეგებ?

ენის და სარწმუნოების განვითარებას შეიძლება კავშირი აქვს ერის არსებობასთან. ქართველ ერს მთელ საუკუნოების განმავლობაში ელ ხელში ხმალი და მკორავში—ქრისტიან ჯვარი რომ არ სკორბოდა და სარწმუნოება არ შეინარჩუნებინა, იქნება დღეს მისი სხელება არც კი ყოფილიყო. არ დღეს კი რასა გვხვავთ. სხვაგან რა მოგახსენოთ და ჩვენში კი როგორია შერყეული ის სარწმუნოება, რომლითაც ავედრებდნენ ივერიის ღვთისმშობელს წმ. ნინო, ქეთევან, თამარი ქართველ ერს...

ამისი ნიადაგი ჯერ ისევ მაშინ დამზადდა. როცა მღვდლებს დრამის ფულში გიაროები გამოქონდათ და სხვა და სხვა საიდუმლოების ასრულებებზე ჩინწლობა და ლაპარაკი მოსდობათ, რამდენი მაგალითია რომ გლეხს ვიქოს, თუ ამდენ მანეთით ჯვარს არ დამწერ, ისე მოვიყვანო ცოლს, ან თუ არ დამპარხავ, მე თითონ დავმარაგო და ზოგს შეფსრულებია კიდევ.

შემდეგ 1904—1905 წლებში, როცა არამკითხე მოამბებმა ეკლესიაზე დაუწყეს ჩხრჩკრი, ხალხს ქვეყნი დაუჯდა. გლეხი-კაცი ეკლესიაზე მხას არ იდებდა,

ან როგორ იტყოდა რასმეს, როცა ადგებოდა თუ დაწვებოდა, პირჯვარს გადაიწერდა—ღმერთო მოგხედვ, შენგან მოველით შეველასო, მხოლოდ მღვდელზე-კი ნუ მისცემ-მოიფერნა. ეს პირ და პირ თავის სარდა იყო. რასაკვირვებელია, ეკლესიის კრებული მთლად შრეველზე იყო დანაბრებული, ეს არაფერს ადგედა და თუ არ ეთხოვა, სიმშლი მოლოდინა. რასაკვირვებელია განწყობილება ვერ იქნებოდა კარგი, როცა უფიც გლეხს უფროში სხვას ეუბნებოდნენ და იმავე დროს მღვდელს დედალი ეჭირა, მუქენია თუ არა, რომ სახლი გაუნათლოვო...

რაც მოხდა, მოხდა. გადაიარა ქართველი. ცხოვრება ნელ-ნელა თავის კალამოტში დგება და ჩვენი საზოგადოება-კი არა ცდილობს ხელის დახლოვებას. მას როგორც ქალაქად, ისე სოფლად, ერთმანეთში მტრობა, ქაში და ჯიბის გამართვა უფრო ანტერესებს და ეკლესია-კი შუაში იქუილებია. ქართველ ერის გულში სარწმუნოება არ გამჭალა. ეს სხვათა შორის შინაგან-კახეთის განთქმულ სალოცავების აღადგინების და თეთრი გიორგის მოლოცვლათა რიცხვი ნათლად გვიტყობს, მხოლოდ საქორბოა მისი გლეხივება, პატარა ნაბერ-წკალიდამ, დიდ ნაკვერხხალად გარდაქცევა და ეს-კი საზოგადოების როლს შეადგენს.

ქართული ეკლესია და სკოლა არა იყო სარწმუნოების, არამედ სამშობლო ენის ნაციონალურ ბურჯად უნდა გარდაიქცეს ერის საკეთილდღეოდ და დღეგრძელობისათვის.

კოტა რამ ახალიც მივწოდოთ, თორემ იქნება მკითხველი დაგვედღუროს, მას ახალ ამბავიც ძველთან ერთად ანტერესებს.

თელავი, შველი შინაგან კახეთის თვლი, ყოფილი სატახტო ქალაქი პატარა კახისა და ამ ემად მთელი ორი მახრის ცენტრი—ისე ყოველმხრივ დაქვეითებულია, რომ ვინ-კი ერთხელ მაინც ყოფილა აქ, მას განმარტება არ უნდა. ზამთარში გავუილი ტალახი გვაწუხებს და ზაფხულში სქალად დადებული მტვერი. ქუჩების მოკირწყლა ჯერ თელავში არ იქონია ხლია. განათება ხომ საარაკოა, ფარნებს ატყვია-კი რომ მუქტავს, მაგრამ სინათლე სრულებით არა აქვს ისე თავის გარშემო ვერ-კი ანათებს. შერატო ერთად ერთ სასიერო ხალხში ორი გაზის ფარანი დიდგება, მაგრამ არ-კი ანათებს-ყირათით იქცევიან. შერავი შეუდარებელი და ცნობილი თელავის თვლი ნაღიკარც მოსპობთ თელავის მტხოვრებთ ახალ მოდის ჯიბის პიონერის ივანე როსტომაშვილის წყალობით. ამან ნადაიკრის ახლოს გზად დადებული ადგილი იყო და მერე მოგებით გაყიდა სასახლეებად. ეხლა ვისაც კი ნაღიკარც უნდება შორის გზით სიარული, ყოველთვის შესაფერისად იხსენიებს როსტომაშვილს.

ამინდელ საძაგელია ამ ემად თელავში. ისეთი განყანი დღეებია რომ პეტერბურგს მოგავიწყებო, ნეტა კოტა მაინც გავდეს. ყველიერშიაც ასეთი დღეები იყო. ადარბა არ დაუშლა აქაურთ მოგებათ თბილისიდან ნამეტანად თვეულობა და მამას ისლად გაეყინათ. ფულს არავინ იჩივლებს ეხლა სანოვანე რომ იშოვებოდეს. დავიგდა მარხვა სინანურისა და ძალა უნებურად ინანიებ ცოლდებშიერი ქუქუთ მჯდომარე, როცა უფროს უფედ ეკლესიების გამუდმებულ ზარების სამგლოვიარო რეკვას.

სანოვანე სრულებით არ იშოვება. ხორცის ხსენება ხომ არ არის და თუ როგორმე დაკლეს, ისეთია რომ კედელს რომ მიარტყა ზედ მიეკრება. არც მარავის საქმელია. ჯერ ლანძლის სულით არ აყრბლებულა თელავის ქუჩები...

ადრისა გამო სხვა და სხვა ავადმოყვება გავრცელდა როგორც ქალაქად ისე სოფლადაც. ქალაქს კიდევ არა უშავს რა, ასე იყო ესე მოგავიწყება საეკლესიო დახმარება, სოფელს-კი, მაგრამ ამხელ შეხვედრე.

შიგნით—კახელი.

რედაქტორ-გამომცემელი

ქ. ი. ხერხეულიძე.

შუთაინის მკითხვენი:

ქ. თ. ბაქრაშვილი იღებს შინაგან და სპეციალურად ენერჯულ სხეულებში ავადმოყვებს (სიფილისი, სუნუნტა, სანარდუ მისის, ბუზის და თი-ქველების სატყვარი), ტფილისს ქ. ფირალოვის სახლი (ქარხანა).

ა. ი. აბიანი ყოფილი ობლინატორი ჩარკვის სამხრეთ-აღმოსავლეთი რაიონისა, იღებს ავადმოყვებს ქირურგიულ და ენერჯულ, უფროს, ყელის და ცხვირის სხეულებათა. დილით 8—12, საღამოთი 5—7 საათ. ტფილისს ქუჩა, სახლი რუხბასის, № 20.

მ. მ. ლორთქიფანიძე იღებს ავადმოყვებს დილით 8—1 საათ. და საღამოს 5—7 საათამდე. გენერალის ქუჩა. ქუთათის სახლი № 1.

მ. ხ. ხუცეაძე იღებს შინაგან, საზარდ და ქალთა სხეულებში ავადმოყვებს, ამოთვე ბებია-ბაბუას, ყოველ დღე: დილით 9—1 ს., საღამოთი 6—7 საათ. სათ. ლევანოვის ქუჩა, № 29 ჩარკოვისა.

მ. ვ. ვარციხელი იღებს შინაგან და ბავშვის სხეულებში ავადმოყვებს. ტფილისს ქუჩა, საღამოთი 6—8 ს., ხუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირობით ავადმოყვებს არ სხილ ყურბანოვის ქუჩა № 14.

მ. მ. ლორთქიფანიძე იღებს ავადმოყვებს დილით 8—1 საათ. და საღამოს 5—7 საათამდე. გენერალის ქუჩა. ქუთათის სახლი № 1.

მ. ხ. ხუცეაძე იღებს შინაგან, საზარდ და ქალთა სხეულებში ავადმოყვებს, ამოთვე ბებია-ბაბუას, ყოველ დღე: დილით 9—1 ს., საღამოთი 6—7 საათ. სათ. ლევანოვის ქუჩა, № 29 ჩარკოვისა.

მ. ვ. ვარციხელი იღებს შინაგან და ბავშვის სხეულებში ავადმოყვებს. ტფილისს ქუჩა, საღამოთი 6—8 ს., ხუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირობით ავადმოყვებს არ სხილ ყურბანოვის ქუჩა № 14.

გრამოფონის სააქციო საზოგადოება

ტფილისის განყოფილება, გოლოგინის პრისპექტი № 9.

პატრეცემულ მყიდველებს და იმათ, ვინც ვაგნობილი არ არის მე-XX საუკუნეში გამოგონილ გრამოფონებს, ვიტყობინებთ რომ ყოველ ოჯახის სიხარულის და კმაყოფილების ნამდვილი წყაროა

გრამოფონი

საზოგადოების ნამდვილ პლასტინკებით, რომელთაც ზედ აზის საფაბრიკო ნიშანი „მუჭკა-TRADE MARK“ ვი ანგელოზი“ ან „ზონოფონი“ ამ უქმებისთვის საუკეთესო საჩუქარია

გრამოფონი

გრამოფონის ფასია 30—100 მსკამბის და უფრო მეტიც, მდასტეკება 75 კაბ.—3 მან. და მეტიც.

მყიდველებს ვურჩევთ შეიძინონ პლასტინკები შერატო ოპერებლ და ოპერეტკებად, აგრეთვე საცეკვაო მუსიკის პლასტინკები. ამანორად ყველს საშელოება ეძლევა მოსმინის ოპერა და ოპერეტკა შინ, თავის ოთახში, ამ მოწყოს შინვე საცეკვაო საღამო

მოგვაყვას შედეგი სია:

Table with 3 columns: მარკები (დამურა, შინაბოლო ტერტი, დილაბრის პრინციპსა), მარკება (ფაბრიკა, რუსულთა და ლიუდმილა, პიკოვია და მავების ონგინ), სავაგვაო (შათონ, კიტანინკა, ლეკური, ზეც და სხვ.)

აგრეთვე სხვა და სხვა ქართული, იმერული და გურული სიმღერები

ვითხოვთ ყველას ურადღება მიაქციონ საფაბრიკო ნიშნებს და სიყვადებს და მოტყველებს ურიდონ

პრისკურანტები, კატალოგები, სიგბ და ყველა ნამეტელ წიგნები მსურველთ მუქთად დაურვიდებთ და ეგზენებთ.

ყოველი სიმღერა პლასტინკით მსურველისათვის საზოგადოების მალაზიაში უფასოდ დაიკრება. მალაზიასთან სახე-ლოსნოა, შეკეთება მეტად იაფად სრულდება.

Advertisement for Grand Prix 1900 featuring a triangle logo with '1860. T.P.A.P.M. С.ПЕТЕРБУРГЬ.' and text in Georgian: 'გაქრევაბი', 'საქკუთხიანი ნიქნიო', 'ფირმით სამკუთხი', 'ზასუხს ვაგებთ, რომ საქონელი კარგი თვისებისაა', 'იყიდება ყველგან.'